

integraal toetsbeleid

12 februari 2008
Examencommissie BSc&MSc Programmes
Rotterdam School of Management
Erasmus University

SONNET VAN DE KWALITEIT

Tegen de opmars van de beunhaas gaat de strijd.
Hoe raken we in een tijd van surrogaat
En overvloed de ruggengraat niet kwijt?
Er is geen vrijheid denkbaar zonder maat.

Gezond verstand is vaak een rekenfeit.
Het meest onstoffelijke valt te meten.
Je weet precies: dat is een mooie meid.
Of: ik zat naast een Judas bij het eten.

We kunnen zinnig twisten over smaak.
Zo is ook kwaliteit een klare zaak
Die te betrappen valt, professioneel,

Behalve dan dat steeds voortvluchtig deel:
Initiatief en inventiviteit
De meetlat, niet de maat van kwaliteit.

Gerrit Komrij

copyright © 2001 Gerrit Komrij, Portugal

overgenomen uit het eindrapport "Prikkelen presteren profileren" van de Commissie
Accreditatie Hoger Onderwijs

Doelstelling

De Examencommissie heeft van de wetgever de opdracht gekregen toezicht te houden op toetsing en examinering van de initiële opleidingen. In het licht van deze verantwoordelijkheid heeft de Examencommissie de afgelopen jaren verschillende maatregelen getroffen en medewerking verleend aan initiatieven gericht op de kwaliteit en kwaliteitsborging van toetsing en examinering.

Doel van deze nota is het formuleren van het fundament onder een samenhangend en transparant stelsel van maatregelen en voorzieningen ter bevordering en bewaking van de kwaliteit van toetsen en examinering: een integraal toetsbeleid¹. Dit toetsbeleid moet de Examencommissie in staat stellen belanghebbenden (studenten, werkgevers, samenleving) te garanderen dat afgestudeerden een eindniveau hebben bereikt dat voldoende is om een graad toe te kennen en het getuigschrift uit te reiken. Een integraal toetsbeleid is nodig voor het civiel effect van het getuigschrift.

Integraal toetsbeleid is complex: het betreft verschillende aspecten van toetsing en examinering, op verschillende niveaus – beleidsmatig en operationeel – en veel personen en gremia kunnen er op een bepaalde manier bij betrokken zijn. De ruimte van het toetsbeleid wordt begrensd door zowel wettelijke kaders als algemene beginselen zoals het beginsel van de academische vrijheid. De Examencommissie heeft kernwaarden geformuleerd waaraan het toetsbeleid getoetst moet worden. Verder is een belangrijke leidraad voor het toetsbeleid de “Tafel van Toetsen” van de Inspectie van het Onderwijs².

In deze nota wordt het integraal toetsbeleid uiteengezet aan de hand van achtereenvolgens: de kaders; de kernwaarden; de hoofdrolspelers; kwaliteitseisen van toetsing; kwaliteitsborging van toetsing.

Kaders

Het algemene kader voor het toetsbeleid is de wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Bij en krachtens deze wet wordt het toetsbeleid op universitair en facultair niveau vormgegeven en uitgewerkt in bijvoorbeeld het algemeen deel van het Studentenstatuut, de Onderwijs- en Examenregeling van de Decaan (OER)³, de Regels en richtlijnen van de Examencommissie (R&R)⁴, en de accreditiekaders (zoals van de AACSB, de NVAO).

Kernwaarden

De Examencommissie heeft de opdracht van de wetgever gekregen de kwaliteit van de tentamens en examens van de opleidingen te bewaken. De Examencommissie wil deze taak uitvoeren tegen de achtergrond van de volgende kernwaarden:

- Professionaliteit;
- Academische vrijheid;
- Fair play;
- Continuous improvement.

Professionaliteit

De Rotterdam School of Management, Erasmus University, is een professionele organisatie. De organisatie is in hoge mate autonoom in het vaststellen van onderwijs- en onderzoeksprogramma's. De wetenschappelijk personeelsleden zijn professionals. Zij zijn de spil van het onderwijs en het onderzoek. De kwaliteit van het onderwijs en de toetsing staat of valt bij de kwaliteit van de professionals. De RSM heeft kwaliteitseisen gesteld met betrekking tot de aanstelling van het wetenschappelijk personeel. Docenten moeten gepromoveerd zijn

1 Zie blz. 55 van het rapport "Zicht op toetsen" van de Inspectie van het Onderwijs uit 2003.

2 Zie http://194.13.31.214/watdoenwij/soortenonderwijs/hogeronderwijs/Kwaliteit_toetsen_ho d.d. 8 januari 2008.

3 Krachtens artikel 7.13 WHW.

4 Krachtens artikel 7.12 WHW.

of aan het promoveren zijn. In dit kader is een *tenure track* geformuleerd⁵. Onderdeel van de *tenure track* is enerzijds dat wetenschappelijk personeel zich moet waarmaken op het gebied van onderwijs en onderzoek, maar anderzijds dat de RSM het personeel ook de ruimte en mogelijkheden biedt om aan de eisen te voldoen. Onder de eisen waaraan voldaan moet worden vallen niet alleen vakinhoudelijke eisen zoals voldoende publicaties, maar ook didactische eisen waaronder die van het opstellen van toetsen en beoordelen van studenten.

Academische vrijheid

In het verlengde van wetenschappelijke professionaliteit ligt het beginsel van academische vrijheid. In het rapport 'Gewubd en gewogen' staat het zo: "*De academische vrijheid bestaat – naast de algemene en fundamentele gewetensvrijheid die aan iedere burger toekomt – in het bijzonder uit de individuele vrijheid voor een lid van het wetenschappelijk personeel om de hem toebehorende onderwerpen op het gebied van het onderwijs en onderzoek te behandelen op een wijze, die – zowel qua inhoud als methode – zijns inziens wetenschappelijk verantwoord is, uiteraard voor zover de hem toegewezen middelen dit toelaten. Hem kan niet worden voorgeschreven of verboden de onderwerpen vanuit een bepaalde filosofie of wetenschapstheorie te benaderen*".⁶ Toetsbeleid en daaruit voortvloeiende maatregelen, voorzieningen en besluiten moeten met dit principe rekening houden. Dit is ook vastgelegd in de WHW, artikel 1.6: "Aan de instellingen wordt de academische vrijheid in acht genomen".

De academische vrijheid is echter niet onbeperkt. De wetenschappelijke vrijheid wordt beperkt door bijvoorbeeld de onderlinge werkverdeling binnen de vakgroep en de onderwijs- en examenregelingen van de verschillende opleidingen. De docent moet bij zijn onderwijs en toetsing rekening houden met de gegeven leerdoelen en eindtermen en het niveau van het onderwijsprogramma van de opleiding. Ook de Examencommissie kan regels en richtlijnen aan docenten geven met betrekking tot bijvoorbeeld de normering en beoordeling van toetsing.

Fair play

Met fair play wordt bedoeld dat de toetsing en examinering eerlijk en rechtvaardig moet zijn. Zo hebben studenten er recht⁷ op tijdig te weten hoe ze getoetst worden en waarop zij beoordeeld worden. Van de studenten wordt verwacht dat zij loyaal participeren en niet op oneigenlijke wijze studiepunten verkrijgen door bijvoorbeeld mee te liften bij groepswork of te frauderen. Beoordelingen moeten een getrouw beeld geven van de individuele performance van studenten⁸. Toetsing en examinering moeten daarom transparant zijn. Transparantie van toetsing en examinering is ook een voorwaarde om extern verantwoording af te kunnen afleggen. De opleiding moet de voorwaarden scheppen en maatregelen treffen waar nodig.

Continu verbeteren

De kernwaarde van *continuu verbeteren* staat voor het idee dat het integraal toetsbeleid moet bijdragen aan een verbetering van de kwaliteit van de opleiding. De Examencommissie wil niet louter als handhavend orgaan opereren, maar streeft ernaar een constructief lerend klimaat te bewerkstelligen zodat een voortdurende verbetering van toetskwaliteit mogelijk wordt.

De hoofdrolspelers

Bij het toetsbeleid van de RSM kunnen vele personen en gremia (intern en extern) op verschillende wijze direct of indirect betrokken zijn. Ter illustratie een niet-limitatieve opsomming van betrokkenen in alfabetische volgorde: alumni; het College van Bestuur; het College van Beroep voor de Examen; de Dean BSc&MSc Programmes; de decaan;

⁵ Zie 'Career Path Policy of the RSM Erasmus University: Tenure Track Document' d.d. 28 juni 2007

⁶ uit "Gewubd en gewogen", rapport van de Commissie voor de Bestuurshervorming, kamerstuk 15515, nrs. 1-2 blz. 166, Tweede Kamer, zitting 1978-1979.

⁷ het rechtsbeginsel fair play is ook in wetsartikelen vastgesteld, zoals in artikel 7.13 WHW waarin onder meer gesteld is dat in de onderwijs- en examenregeling van de opleiding tenminste moet worden aangegeven de wijze waarop de tentamens worden afgelegd.

⁸ Ook in geval van groepswork moet de individuele performance beoordeeld kunnen worden. Vaak wordt aangenomen dat studenten hun werkzaamheden en inzet evenredig verdelen. In de toetshandleiding gaat de Examencommissie hier verder op in.

docenten/examinatoren; de Examenadministratie; de Examencommissie; de Faculteitsraad; het Onderwijskundig Expertisecentrum Rotterdam (OECR); de Opleidingscommissies; programmadirecteuren; studenten; studentendecanen; studieadviseurs; vakgroepen; werkgevers (externe adviesraad). Voor het doel van deze nota voert het te ver om de specifieke rol van alle betrokkenen uitvoerig te omschrijven.

In de praktijk wordt het toetsbeleid in belangrijke mate bepaald door het samenspel van de Dean BSc&MSc Programmes, de vakgroepen, de docenten, en de examencommissie. Maar het is de student die getoetst wordt en daarmee determinant is van het toetsresultaat. Hier wordt volstaan met een korte omschrijving van de rollen van deze 'hoofdrolspelers' in het kader van het toetsbeleid.

1. *Dean BSc&MSc Programmes*: is door de decaan gemandateerd om het onderwijsprogramma te besturen en beheren. De Dean BSc&MSc Programmes bepaalt de inrichting van het onderwijs (vakken, leerdoelen, eindtermen e.d.) en de uitvoering (toewijzing docenten via de vakgroepen). Hij wordt daarbij geadviseerd door de Opleidingscommissie. De Onderwijs- en examenregeling per opleiding wordt voorbereid door de Dean BSc&MSc Programmes. De onderwijs- en examenregeling is een centraal document in het kader van het toetsbeleid. In dit document worden de leerdoelen van de vakken en de eindtermen van de opleiding vastgelegd, worden regels vastgelegd met de wijze waarop toetsing moet plaatsvinden, hoe vaak toetsen mogen worden afgelegd, enz. De Dean BSc&MSc Programmes is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Daartoe wordt de onderwijs- en examenregeling regelmatig beoordeeld en zonedig aangepast.
2. *Vakgroepen*: het onderwijs van de opleidingen wordt uitgevoerd door de vakgroepen. Binnen de vakgroep worden de taken verdeeld. De vakgroep moet er op toezien dat de taken ook naar behoren kunnen worden uitgevoerd. Dit betekent enerzijds een evenwichtige verdeling van de onderwijs-, onderzoeks- en bestuurstaken en anderzijds in het kader van het personeelsbeleid voldoende mogelijkheden voor individuele verbetering en ontplooiing.
3. *Docenten/examinatoren*: ten behoeve van het afnemen van tentamens wijst de Examencommissie examinatoren aan. Op vakniveau zijn de examinatoren de eerstverantwoordelijken. Het opstellen van toetsen en beoordelen van studenten behoort tot hun discretionaire bevoegdheid. De omvang van deze bevoegdheid wordt beperkt door de overeenstemmingsrelaties binnen de vakgroep, de onderwijs- en examenregels van de opleiding en de richtlijnen van de Examencommissie.
4. *Examencommissie*: is het centrale orgaan binnen de instelling dat de kwaliteit van toetsing moet waarborgen. De Examencommissie heeft met betrekking tot de tentamens en de examens een spilfunctie op verschillende niveaus. De Examencommissie heeft een algemeen toezienende verantwoordelijkheid ten behoeve van het afnemen van de examens. Zij moet erop toezien dat het geheel der toetsen in relatie staat tot de geformuleerde eindtermen van de opleiding. Zij reikt de getuigschriften uit, treft maatregelen in geval van fraude en bewaakt de kwaliteit van de tentamens en examens. Daarnaast heeft de Examencommissie een bestuurlijke, regelgevende taak met betrekking tot de organisatie en coördinatie van de tentamens. Zo kan de Examencommissie orderegels stellen en richtlijnen en aanwijzingen geven aan de examinatoren. Dit heeft zijn beslag in de zgn. Regels en Richtlijnen (R&R). Verder is het de Examencommissie die het wetenschappelijk personeel examenbevoegd kan verklaren. Een lid van het wetenschappelijk personeel mag slechts toetsen indien hij/zij examenbevoegd is verklaard door de Examencommissie.
5. *Studenten*: hoewel studenten niet het toetsbeleid bepalen, of slechts indirect via een lidmaatschap van een Opleidingscommissie of de Faculteitsraad of via studentenevaluaties van vakken, hangt het toetsresultaat vooral ook af van de intellectuele capaciteiten, het niveau en de inzet van de studenten. Een toets kan kwalitatief goed zijn, maar wat als studenten bijvoorbeeld niet over de veronderstelde voorkennis beschikken? De studenten van de RSM-opleidingen zijn afkomstig van diverse vooropleidingen, nationaal en internationaal, en hebben dus verschillende voorkennis. Kortom, in het kader van een integraal toetsbeleid passen daarom maatregelen die erop gericht zijn de capaciteiten, het niveau en de inzet van studenten te monitoren en te optimaliseren.

Kwaliteit van toetsen

Onder toetsen wordt hier verstaan: een schriftelijk, mondeling of ander onderzoek, waaronder begrepen practica, of een combinatie hiervan, naar het inzicht, de kennis en de vaardigheden van de student, alsmede de beoordeling van de resultaten van dat onderzoek⁹. De docent ontwerpt de toets en stelt daarbij de normering vast en geeft de beoordeling van het resultaat.

Volgens de Inspectie van het Onderwijs moeten toetsen voldoen aan de volgende eisen: valide, betrouwbaar, transparant en efficiënt. De Inspectie ziet deze eisen als volgt nader uitgewerkt¹⁰:

Valide

Toetsen zijn valide als zij ook werkelijk meten wat zij beogen te meten.

1. Er is een relatie tussen leerdoelen/competenties, toetsinhoud en toetsvorm, vastgelegd in bijvoorbeeld een toetsmatrijs.
2. De moeilijkheidsgraad van de toets is in overeenstemming met het niveau van de opleiding/programmaonderdeel.
3. Er is een variëteit aan toetsvormen, passend bij de verschillende leerdoelen van het programma.

Betrouwbaar

De betrouwbaarheid is de mate waarin men staat kan maken op meetresultaten, dat wil zeggen de mate waarin de scores consistent, nauwkeurig en reproduceerbaar zijn.

4. Criteria voor beoordeling zijn geëxpliciteerd in een beoordelingsmodel.
5. Beoordelingscriteria zijn afgeleid van leerdoelen.
6. Bij open toetsen zoals een open vragen toets of een scriptie, wordt het werk door meer dan één beoordelaar beoordeeld.

Transparant

Het is betrokkenen duidelijk welke doelen de toets beoogt te meten, op welke wijze getoetst wordt en hoe de prestaties worden beoordeeld.

7. Studenten zijn op de hoogte van de leerdoelen die de toets beoogt te meten.
8. Studenten zijn op de hoogte van de vorm en de omvang van de toets en weten hoeveel tijd beschikbaar is.
9. Studenten weten op welke aspecten zij beoordeeld worden en welke norm gehanteerd wordt.
10. Studenten krijgen feedback over inhoud en resultaat van de toets. Daarvoor wordt een termijn gesteld.

Efficiënt

De middels toetsing verkregen informatie weegt op tegen de benodigde investering, vooral qua tijd.

11. Toetsen worden verspreid over het jaar aangeboden.
12. Er is een evenwichtig aanbod aan herkansingen.
13. Toetstijd en onderwijstijd zijn in evenwicht.
14. De toetsopdrachten zijn helder, kort en bondig geformuleerd.
15. In voorkomende gevallen wordt de wijze van toetsen aangepast aan de condities van de student.

De Examencommissie onderschrijft deze eisen in grote lijnen. Sommige uitwerkingen – zoals bijvoorbeeld meervoudige beoordeling van open vragen toetsen – zijn niet altijd goed uitvoerbaar. In een toetshandleiding voor docenten geeft de Examencommissie een toelichting en een nadere uitwerking van deze eisen. Voorzover mogelijk zijn de kwaliteitseisen vastgelegd in de Regels en Richtlijnen van de Examencommissie en de Onderwijs- en Examenregeling van de opleiding.

⁹ overgenomen uit de definitiebepalingen van de onderwijs- en examenregelingen van de opleidingen.

¹⁰ Zie de 'Tafel van toetsen' op eerder genoemde website.

Kwaliteitsborging toetsing

Kwaliteitsborging betreft regels, beleid en procedures om na te gaan of het toetsbeleid naar behoren wordt uitgevoerd. De kwaliteitsborging bestaat uit:

1. (beleids)regels met betrekking tot toetsing en examinering;
2. toezicht op de naleving van het toetsbeleid;
3. deskundigheidsbevordering van docenten op het vlak van toetsing;
4. controle of de toetsing in overeenstemming is met de leerdoelen van vakken;
5. controle of eindtermen van de opleidingen worden bereikt;
6. maatregelen/sancties in geval van handelingen of besluiten die strijdig zijn met het toetsbeleid;
7. rechtsbescherming in het kader van toetsing en examinering.

De volgende instrumenten worden in het kader van de kwaliteitsborging gehanteerd.

1. Regels stellen met betrekking tot toetsing en examinering

De Onderwijs- en Examenregeling

Jaarlijks stelt de decaan per opleiding een Onderwijs- en Examenregeling vast. In dit document wordt het onderwijsprogramma van de opleiding vastgelegd. Per onderdeel wordt de omvang en het niveau vastgesteld. Ook zijn regels met betrekking tot een vaste volgorde van vakken vastgesteld, regels met betrekking tot vrijstellingen van onderdelen, regels met betrekking tot de wijze waarop toetsen worden afgenomen en hoe vaak de toetsen worden afgenomen. In de examenreglementen zijn ook de toelatingseisen voor aankomende studenten vastgelegd. De Onderwijs- en examenregeling wordt door de Dean BSc&MSc Programmes voorbereid, in overleg met de Opleidingscommissie (bestaande uit wetenschappelijk personeel en studenten) en de Examencommissie. De Faculteitsraad moet instemmen met de Onderwijs- en Examenregeling¹¹.

Regels & Richtlijnen

Jaarlijks stelt de Examencommissie Regels en Richtlijnen vast ten behoeve van de opleidingen. Deze regels en richtlijnen betreffen vooral beoordelingsregels, compensatieregels, zak/slaagregels, fraudemaatregelen en orderegels.

Toetshandleiding

Ter ondersteuning van docenten stelt de Examencommissie een toetshandleiding vast. In deze handleiding staan adviezen, richtlijnen, toelichtingen en procedures met betrekking tot de basisvereisten van toetsing, toetsvormen, peer review, de cesuurbepaling e.d. Maar ook suggesties voor maatregelen en procedures om oneigenlijke toekenning van studiepunten (door fraude of meeliftgedrag) tegen te gaan worden in de handleiding opgenomen en regels met betrekking tot inzage en verwerking en administratie van resultaten.

Richtlijnen organisatie van toetsing en examinering

De Examencommissie stelt richtlijnen op met betrekking tot de logistiek van toetsing. De richtlijnen betreffen bijvoorbeeld de inroostering van toetsen (spreiding en samenvallen toetsen e.d.), de eisen waaraan een tentamenruimte moet voldoen (ook voor studenten met een functiestoornis), de inzet en voorschriften voor surveillanten en voorschriften in het kader van fraudebestrijding.

2. Toezicht op de naleving van het toetsbeleid

Tentamenmonitor

Dit monitorsysteem stelt de Examencommissie in staat om informatie over de afgenomen tentamens te krijgen met het oog op de kwaliteitsbewaking. In 2001 heeft de Examencommissie samen met het OECR een tentamenmonitorsysteem opgesteld. Na elk trimester worden de tentamens doorgelicht, vooralsnog alleen de bachelortentamens. Naast factoren als rendementen, gemiddelden, cesuurbepaling, betrouwbaarheidsfactoren (bij m.c.-tentamens) worden ook gegevens opgenomen zoals de wijze waarop het vak getentamineerd

¹¹ Zie artikel 9.38 WHW

wordt, het cijfer bepaald wordt en de *studentenevaluaties*. Alle examinatoren worden geïnformeerd over de gegevens van hun vak. De Examencommissie gaat terughoudend om met de gegevens van de tentamenmonitor. Op grond van de monitorgegevens kan niet vastgesteld worden of een tentamen aan de maat is of niet. Wél kunnen bepaalde uitkomsten aanleiding geven voor een nader onderzoek. In eerste instantie wordt daartoe de betreffende examinator om een toelichting gevraagd. Vervolgens beoordeelt de Examencommissie mede aan de hand van de kernwaarden of er vervolgstappen nodig zijn om de kwaliteit van de toetsing te verbeteren. Verbeterpunten worden naar de docent en zo nodig zijn vakgroep teruggekoppeld.

3. Deskundigheidsbevordering van docenten op het vlak van toetsing

Tentamenservicepunt

Deskundigheidsbevordering en scholing van het wetenschappelijk personeel met betrekking tot het opstellen van goede toetsen is een wezenlijk onderdeel van kwaliteitsborging van toetsing. Sinds het jaar 2000 kunnen docenten van de faculteit ondersteuning op maat krijgen op het gebied van tentamenconstructie bij het Onderwijskundig Expertisecentrum Rotterdam (OECR). Doel is dat docenten hier terecht kunnen met vragen die zij tegenkomen bij het maken van tentamens, het maken van een scoringsvoorschrift, het bepalen van de cesuur, het evalueren van tentamenvragen, het instrueren van nakijk-assistenten en dergelijke. Scholing op het gebied van toetsen en beoordelen dient structureel ingebed te zijn in het personeelsbeleid van de vakgroepen.

4. Controle of de toetsing in overeenstemming is met de leerdoelen van vakken

Toezicht course manuals vooraf

Per vak worden de leerdoelen en toetsing in een course manual omschreven. De Examencommissie controleert stelselmatig of de toetsing aansluit op de leerdoelen. De Examencommissie laat zich hierbij zonedig adviseren door externe deskundigen. Ter effectuering van deze controle worden de concept-course manuals via de programmacoördinatoren tijdig aan de Examencommissie voorgelegd.

5. Controle of eindtermen van de opleidingen worden bereikt

Toezicht of het geheel der leerdoelen past bij de gestelde eindtermen

De Dean BSc&MSc Programmes zorgt voor een adequate afstemming van de leerdoelen van de vakken op de eindtermen van de opleiding. De Dean BSc&MSc Programmes wordt daarbij geadviseerd door de Opleidingscommissie en het OECR. De leerdoelen en eindtermen worden jaarlijks vastgelegd in de studiegids van de opleiding. De Examencommissie heeft de verantwoordelijkheid erop toe te zien dat het geheel der toetsen in relatie staat tot de geformuleerde eindtermen van de opleiding. Met het uitreiken van het getuigschrift garandeert de Examencommissie dat de afgestudeerde door het behalen van de toetsen voldoet aan de gestelde eindtermen.

Toezicht masterscripties

Scripties worden door minimaal twee examinatoren beoordeeld. Daarnaast wordt de kwaliteit van de thesis gemonitord door of namens de Examencommissie middels een '*sampled monitoring*': tijdens de afstudeerperiodes wordt een aantal scripties at random uitgekozen voor een controle door of namens de Examencommissie. Deze controle vindt plaats volgens een nog vast te stellen protocol. Daarenboven worden excellente scripties bij wijze van een extra kwaliteitsborging medebeoordeeld door een toegevoegd lid van de *senior faculty*: de '*excellence monitoring*'.

Evaluaties/interviews alumni en externe adviesraad

Via de alumni en de externe adviesraad wordt voortdurend onderzocht of de inhoud en wijze van toetsen goed is afgestemd op de wensen en richtlijnen van het werkveld.

6. Maatregelen/sancties in geval van handelingen of besluiten die strijdig zijn met het toetsbeleid.

Maatregelen tegen studenten in geval van fraude

De Examencommissie heeft overeenkomstig de wet¹² maatregelen vastgesteld in de Regels en Richtlijnen die getroffen kunnen worden in geval een student heeft gefraudeerd¹³. Deze maatregelen kunnen bestaan uit:

- a. berisping;
- b. ongeldigverklaring van het betrokken tentamen;
- c. uitsluiting van het desbetreffende tentamen voor ten hoogste één jaar;
- d. uitsluiting van één of meer tentamenronden;
- e. een combinatie van bovenstaande maatregelen, met een maximum van ten hoogste één jaar uitsluiting voor alle tentamens.

De maatregelen en de procedures zijn vastgelegd in de Regels en Richtlijnen van de Examencommissie.

Maatregelen tegen studenten in geval van overtreding orderegels

Iedereen die zich bevindt in de gebouwen of op de terreinen van de universiteit of die gebruik maakt van de voorzieningen van de universiteit, moet zich houden aan de orderegels en aan de aanwijzingen die in dit kader worden gegeven¹⁴. Ook ten aanzien van het gebruik van tentamenruimtes en voorzieningen zijn orderegels gesteld. Deze regels zijn doorgaans verankerd in de Regels en Richtlijnen van de Examencommissie. Tegen de student die zich niet houdt aan de orderegels of zich onaanvaardbaar gedraagt kunnen de volgende maatregelen worden getroffen:

- een waarschuwing;
- een berisping;
- een geldboete, wanneer dit contractueel is of wordt geacht te zijn overeengekomen;
- een voorlopige (maximaal tien werkdagen), voorwaardelijke of definitieve ontzegging van de toegang tot de gebouwen en terreinen van de universiteit of van het gebruik van de voorzieningen van de universiteit. Zo kan bijvoorbeeld bij misbruik van internet de ERNA-account worden afgesloten. Bij ontzegging krijgt de betrokken student, indien mogelijk vooraf, de gelegenheid om zich mondeling of schriftelijk te verantwoorden. De student kan zich daarbij laten bijstaan door een raadsman;
- in geval van overtreding van de kledingvoorschriften: onmiddellijke uitsluiting van de onderwijssituatie, tentamen of examen in kwestie.

Tegen besluiten kan een student, wiens belang daarbij rechtstreeks is betrokken, bezwaar maken bij het College van Bestuur en nadien beroep instellen bij het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs. Het indienen van een bezwaarschrift of beroep leidt niet tot een opschortende werking van een besluit als bedoeld in de Orderegel.

Maatregelen tegen personeelsleden

Indien een personeelslid van de universiteit zich in strijd met de examenregels gedraagt, kan hij door zijn leidinggevende ter verantwoording worden geroepen al dan niet in het kader van een functioneringsgesprek. Eventuele verbetertrajecten kunnen besproken worden. Als uiterste maatregel in het kader van personeelsbeleid bestaat de mogelijkheid tot het opleggen van disciplinaire maatregelen conform de CAO-NU.

Intrekking examenbevoegdheid docent

De Examencommissie kan als uiterste maatregel in geval van gebleken aanhoudend disfunctioneren met betrekking tot het toetsen de examenbevoegdheid van een docent intrekken. Uiteraard zal dit niet eerder gebeuren dan na gesprekken met de betrokken docent en diens leidinggevende en na redelijke mogelijkheden om het functioneren te verbeteren.

7. Rechtsbescherming in het kader van toetsing en examinering

Beroepsprocedure in het kader van tentamens en examens

¹² artikel 7.12, lid 4 van de WHW

¹³ De examencommissie stelt regels vast met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens de tentamens en met betrekking tot de in dat verband te nemen maatregelen. Die maatregelen kunnen inhouden dat in het geval van fraude door een student door de examencommissie, gedurende een door de examencommissie te bepalen termijn van ten hoogste één jaar, aan die student het recht wordt ontnomen een of meer daarbij aan te wijzen tentamens of examens aan de instelling af te leggen.

¹⁴ Zie http://cms.eur.nl/fileadmin/ASSETS/iebanderelement_gebouwen_en_terreinen.pdf

De bescherming van de rechtspositie van de studenten aan een openbare universiteit zoals de Erasmus Universiteit Rotterdam is in de wet geregeld. Bij het College van Beroep voor de Examens van de EUR kan onder andere beroep worden ingesteld tegen beslissingen over de toegang tot de examens of de uitslag van tentamens en examens. Het College van Beroep voor de Examens kan, als het beroep gegrond is, de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk vernietigen, zodat er een nieuwe beslissing moet worden genomen.

Klachtprocedure

Een aanvullende procedure ter bescherming van de rechten van studenten is de interne EUR-klachtprocedure . Een student die onheus bejegend is van de zijde van de universiteit kan zich wenden voor bemiddeling en behandeling van zijn klacht tot een van de studentendecanen. Voorafgaand daaraan moet hij wel zelf zich eerst gewend hebben tot de medewerker of het organisatieonderdeel waarover hij een klacht heeft.

De studentendecaan heeft tot taak te bemiddelen tussen enerzijds de klager en anderzijds de medewerker of organisatieonderdeel waarop de klacht betrekking heeft. Heeft bemiddeling geen succes, dan kan de studentendecaan zich wenden tot de decaan van de faculteit of het College van Bestuur zodat deze verdere stappen kunnen ondernemen.